

1) Přehled právní soustavy ČR, návaznost na mezinárodní a evropské právo, soustava správních úřadů, státních zastupitelství, soudů a jejich funkcí.

pojem právo – formálně sdělný společensky normativní a regulativní systém, který je vytvářen nebo uznáván státem k dosažení určitých společenských účelů a k prosazení a ochraně obecných společenských zájmů a jehož normy jsou vynutitelné státní mocí (V.Knapp). =
= objektivní právo – soustava pravidel chování (příkazů, zákazů nebo dovolení), kterými se řídí lidské spoluzítí a které jsou uznávány nebo přímo stanovené státem.

Jakožto uspořádaný soubor platných právních norem se nazývá právní řád → právní norma = obecně závazné pravidlo chování vynutitelné státní mocí

Struktura:

-hypotéza = podmínka, která personálně, místně, časově a modálně omezuje platnost dispozice

-dispozice = vyjádření příkazu, zákazu, dovolení nebo práva (nároku).

-sankce

subjektivní právo - právo určitého subjektu na něco. V tomto případě jde tedy o objektivním právem zaručenou možnost chovat se určitým způsobem.

Právo veřejné x soukromé

právo soukromé – subjekty rovné postavení (občanské...)

právo veřejné – jeden subjekt podřízen druhému (správní, trestní...)

Prameny práva (zdroje) – to z čeho právo pochází – kde se vzalo

Druhy:

- Psané právo = právní předpisy (dokumenty obsahující právní normy)
- Smluvní právo = Mezinárodní pravidla, výjimečně i vnitrostátní
- Soudcovské právo = systém precedentů (angloamerický systém)
- Obyčejové právo = uznané státem (Afrika, Asie)

Informace

- Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv www.mvcr.cz

a) ústavní zákony,

b) zákony,

c) zákonná opatření Senátu –dojde-li k rozpuštění Poslanecké sněmovny, přísluší Senátu přijímat zákonná opatření ve věcech, které nesnesou odkladu a vyžadovaly by jinak přijetí zákona. Zákonné opatření Senátu musí být schváleno Poslaneckou sněmovnou na její první schůzi. Neschválí-li je Poslanecká sněmovna, pozbývá další platnosti. Např. zákonné opatření senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí

d) nařízení vlády,

e) právní předpisy vydávané ministerstvy a ostatními ústředními správními úřady;

f) právní předpisy jiných správních úřadů a právnických osob, pokud na základě zvláštního zákona vydávají právní předpisy s celostátní působností

- úplná znění: jednotlivé ústřední správní úřady, www.zakonyprolidi.cz, <http://www.sagit.cz/info/zakony...>
- právní programy: ASPI, Beck-online, CODEXIS
- Proces přijímání právních předpisů: www.psp.cz www.senat.cz

Hierarchie – právní síla předpisu

- Ústava, ústavní zákon
- mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal souhlas Parlament
- zákony, nařízení orgánů EU
- prováděcí předpisy (nařízení, vyhlášky, jiná opatření správních orgánů), obecně závazné vyhlášky obcí a krajů
- nařízení krajů, obcí

Ústava č. 1/1993 Sb.,

- základní zákon státu a nejvyšší právní norma jeho právního řádu. ČR = ústavní pořádek = Ústava + LZPS
- je právním výrazem existence státu a vytváří pravidla výkonu státní moci a zaručuje občanům základní lidská práva (Jan Filip)

členění:

- základní ustanovení = základní principy (každý občan může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá; zdrojem veškeré státní moci je lid, který ji vykonává prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní...)
- dělba moci – zákonodárná (Parlament), výkonná (vláda, prezident), soudní (soudy)
- Nejvyšší kontrolní úřad, Česká národní banka
- Územní samospráva

Listina základních práv a svobod – ústavní zákon č. 2/1993 Sb.,

- Je součástí ústavního pořádku spolu s Ústavou
- Základní práva a svobody obsažené v Listině v zásadě vyjadřují vztah mezi státem a občanem
- Ostatní předpisy i rozhodnutí státních orgánů musí být s ní v souladu
- Čl. 35 právo na příznivé životní prostředí:

„Článek 35

(1) Každý má právo na příznivé životní prostředí.

(2) Každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů.

(3) Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem“.

X

Jiná práva- např. čl. 12 odst. 1 „Obydlí je nedotknutelné. Není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí.“

Normotvůrci:

- 1) Parlament (Ústava, z.č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu)
 - Zákonodárna moc dle hlavy druhé ústavy (čl. 15 – 53)
 - Poslanecká sněmovna + Senát
 - www.psp.cz, www.senat.cz

2) Vláda (Ústava)

Vydává nařízení k provedení zákona a v jeho mezích (čl. 78 Ústavy) – usnesením

- 3) Ministerstva a jiné ústřední správní orgány a další správní orgány pokud vydávají předpisy s celostátní působností

Vydávají na základě a v mezích zákona vyhlášky (čl. 79 Ústavy)

4) Územní samosprávné celky

- Obecně závazné vyhlášky – vydává zastupitelstvo kraje/obce v samostatné působnosti
- Nařízení – vydává rada kraje/obce v přenesené působnosti

Proces přijímání zákonů (ústavní zákony)

Zákonodárna iniciativa - poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku

Poslanecká sněmovna

Návrh zákona + důvodová zpráva předložen + platné znění (novela) předložen Poslanecké sněmovně →

- První čtení – přednesení návrhu zákona, rozprava →
- Druhé čtení – přednesení pozměňovacích návrhů, rozprava, →
- Třetí čtení – hlasování o návrhu na zamítnutí zákona, pozměňovacích návrzích, zákonu jako celku

Rozhoduje se nadpoloviční většinou přítomných poslanců (ústavní zákon, mezinárodní smlouva (čl. 10 Ústavy) – 3/5 všech poslanců).

Postoupení návrhu zákona Senátu

Senát (Ústava, z.č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu)

Rozprava, podávání pozměňovacích návrhů

→ hlasování o - nezabývání se návrhem = zákon přijat

- schválení = zákon přijat

- zamítnutí = vrácení Poslanecké sněmovně k novému hlasování

- vrácení Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy

Rozhoduje se nadpoloviční většinou přítomných Senátorů (ústavní zákon, mezinárodní smlouva (čl. 10 Ústavy) – 3/5 všech Senátorů).

Vše do 30 dnů od doručení návrhu zákona Poslaneckou sněmovnou Senátu

Jednání Poslanecké sněmovny o vrácených návrzích zákonů:

- Zamítnutý návrh – schválen nadpoloviční většinou všech poslanců
- Vrácený návrh se změnami – schválen nadpoloviční většinou přítomných poslanců -přehlasován nadpoloviční většinou všech poslanců

jinak přijat nebyl

Postoupení schváleného zákona prezidentu republiky

- Vrátil návrh zákona s odůvodněním (do 15 dnů) → hlasuje Poslanecká sněmovna - nadpoloviční většinou všech poslanců je zákon přijat jinak přijat nebyl

Přijaté zákony podepisuje předseda PS, předseda vlády, prezident republiky

<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=173> proces přijímání zákonů

K platnosti zákona je třeba, aby byl vyhlášen ve Sbírce zákonů (z.č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv - www.mvcr.cz)

platnost X účinnost **PŘÍKLAD:** zákon č. 173/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich www.mvcr.cz

Územní a správní členění státu

Územní členění (geografické) – zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu

- Území republiky se dělí na kraje, kraje se dělí na okresy a okresy se dělí na obce a vojenské újezdy. Území hlavního města Prahy tvoří samostatnou územní jednotku;
 1. Kraj Středočeský se sídlem v Praze;
 2. Kraj Jihočeský se sídlem v Českých Budějovicích;
 3. Kraj Západočeský se sídlem v Plzni;
 4. Kraj Severočeský se sídlem v Ústí nad Labem;
 5. Kraj Východočeský se sídlem v Hradci Králové;
 6. Kraj Jihomoravský se sídlem v Brně; Okres Blansko; Brno-město; Brno-venkov; Břeclav; Zlín; Hodonín; Jihlava; Kroměříž; Prostějov; Třebíč; Uherské Hradiště; Vyškov; Znojmo; Žďár nad Sázavou
 7. Kraj Severomoravský se sídlem v Ostravě;

Vojenský újezd = území, které je zvlášť vyhrazeno k výcviku nebo působení ozbrojených sil, především armády (Boletice, Březina, Hradiště, Libavá).

Správní členění státu = územní samospráva (čl. 99 – 105 Ústavy, ústavní zákon č. 347/1997

Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky)

Čl. 100 odst. 1 Ústavy

Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu.

§ 2 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích

Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících.

§ 1 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích

Kraj je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek a vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu. Kraj vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících.

§ 1 odst. 2 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze

Hlavní město Praha je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek, má vlastní příjmy vymezené tímto nebo zvláštním zákonem a hospodaří za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem podle vlastního rozpočtu.

- Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.
 1. Hlavní město Praha, vymezený územím hlavního města Prahy;
 2. Středočeský kraj se sídlem v Praze,
 3. Jihočeský kraj se sídlem v Českých Budějovicích,
 4. Plzeňský kraj se sídlem v Plzni,
 5. Karlovarský kraj se sídlem v Karlových Varech
 6. Ústecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem
 7. Liberecký kraj se sídlem v Liberci,
 8. Královéhradecký kraj se sídlem v Hradci Králové
 9. Pardubický kraj se sídlem v Pardubicích
 10. Kraj Vysočina se sídlem v Jihlavě
 11. Jihomoravský kraj se sídlem v Brně, vymezený územím okresů Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo;
 12. Olomoucký kraj se sídlem v Olomouci,
 13. Moravskoslezský kraj se sídlem v Ostravě,
 14. Zlínský kraj se sídlem ve Zlíně

Veřejná správa

- záměrná činnost ve veřejném zájmu stanovená právním předpisem, kterou nelze kvalifikovat jako zákonodárství nebo soudnictví, a která sleduje dosažení určitého veřejného cíle – materiální pojetí
- Instituce, která veřejnou správu vykonává (institucionální pojetí)

Členění - státní správa, samospráva

Správní právo

- Ta část právního řádu, která upravuje veřejnou správu - zahrnuje i právo životního prostředí

Stát – vykonává veřejnou správu jako státní správu

Vykonavatelé:

prezident

vláda

Ministerstva (z.č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky)

Ostatní Ústřední správní úřady

Orgány krajů

Orgány obcí – (Obecní úřady – s rozšířenou působností, pověřené)

Orgány státní správy

Ostatní subjekty

Působnost: ústřední, regionální, místní

Ministerstva

1. Ministerstvo financí,
2. Ministerstvo zahraničních věcí,
3. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
4. Ministerstvo kultury,
5. Ministerstvo práce a sociálních věcí,
6. Ministerstvo zdravotnictví,
7. Ministerstvo spravedlnosti,
8. Ministerstvo vnitra,
9. Ministerstvo průmyslu a obchodu,
10. Ministerstvo pro místní rozvoj,
11. Ministerstvo zemědělství,
12. Ministerstvo obrany,
13. Ministerstvo dopravy,
14. Ministerstvo životního prostředí.

Ostatní ústřední správní úřady

1. Český statistický úřad,
2. Český úřad zeměměřický a katastrální,
3. Český báňský úřad,
4. Úřad průmyslového vlastnictví,
5. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,
6. Správa státních hmotných rezerv,
7. Státní úřad pro jadernou bezpečnost,
8. Národní bezpečnostní úřad,
9. Energetický regulační úřad,
10. Úřad vlády České republiky,

11. Český telekomunikační úřad,
12. Úřad pro ochranu osobních údajů,
13. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání,
14. Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí,
15. Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře,
16. Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost.

Státní správa na úrovni obcí

- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- vyhláška č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností
- obecní úřady, úřady městských částí
- pověřené obecní úřady
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností, magistráty

Různě velké správní obvody, z hlediska hierarchie jsou na stejné úrovni

<http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/jihomoravsky-kraj/verejna-sprava/spravni-cleneni/uzemni-cleneni-mapy/#o3>

Organizace územní samosprávy

Územní samosprávné celky – vykonávají samosprávu

- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
- kraje – zastupitelstvo, rada, krajský úřad, hejtman
- obce (městyse, města) – zastupitelstvo, rada, obecní (městský) úřad/úřad městyse, starosta (primátor)
- statutární města (25) → městské části (městské obvody)
- hlavní město Praha → městské části

Činnosti veřejné správy

- správní akty – normativní x individuální - jednostranný správní úkon, kterým správní orgán v konkrétním případě řeší právní poměry jmenovitě určených osob
- smlouvy
- faktické a donucovací pokyny
- další úkony (osvědčení, posudky...)

zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Soudní soustava

zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích

Soustava obecných soudů x Ústavní soud

Obecné soudy

- Okresní (Praha – obvodní, Městský soud v Brně)

- Krajské (Městský soud v Praze) – specializované správní senáty + pobočky KS
- Vrchní – Praha, Olomouc
- Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud

Státní zastupitelství

- Soustava, sídla státních zastupitelství a obvody jejich územní působnosti se shodují se soustavou sídly a obvody soudů (s výjimkou NSS).

Právo EU

Evropská unie

Pojem EU x ES

Evropská společenství – Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO – 1952)- zánik 2002
 -Evropské hospodářské společenství (EHS – 1958) – přejmenován na ES (1993)
 -Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM – 1958)

Měla subjektivitu – s nimi byly uzavírány smlouvy, 2004 – přístup ČR

Evropská unie – vznik 1992 na základě Maastrichtské smlouvy – bez subjektivity, existuje paralelně vedle ES

2009 –Lisabonská smlouva – zánik ES splynutím s Evropskou unií – ta získává subjektivitu a nadstátní charakter (EURATOM existuje samostatně dál).

- Lez jednostranně vystoupit

www.europa.eu

Orgány

Evropská komise (Brusel)

- reprezentuje nadnárodní zájmy Unie,
- orgán výkonný, iniciativní, kontrolní (něco jako vláda)
- nezávislá na členských státech

Rada Evropské unie

- reprezentuje zájmy jednotlivých členských států, jež jsou v ní zastoupeny prostřednictvím členů svých vlád podle projednávaných otázek (předsednictví se mění každých 6 měsíců)
- orgán rozhodovací (směrnice, nařízení, stanoviska, doporučení)
- legislativní a rozpočtová funkce

Evropský parlament (Štrasburk)

- spolurozhodovací pravomoc s Radou (ne vždy)
- konzultativní orgán Rady (tam kde stanoví Smlouva)
- účast v projednávání rozpočtu Unie

- vyslovení nedůvěry Komisi
- další....

Evropská rada (= „evropský summit“)

- tvořen hlavami států a předsedy vlád
- schází se zpravidla třikrát ročně = vrcholná konference
- přijímá zásadní politická rozhodnutí nezbytná pro vývoj Unie
- předsedá jí „prezident“ Evropské unie

Soudní dvůr Evropské unie (= Evropský soudní dvůr)

= Soudní dvůr + Tribunál + Soud pro veřejnou službu

- Tvořeny soudci z jednotlivých členských zemí
- řeší spory mezi členskými státy navzájem, členskými státy a EU, spory jednotlivců o aplikaci práva EU

Další orgány

Účetní dvůr, Evropská centrální banka.....

X

Rada Evropy (Štrasburk) – není orgán EU,

- mezinárodní organizace spojující 47 evropských států.
- hledání společných řešení základních společenských otázek (ekonomika, kultura, právo...)
- funguje při ní Evropský soud pro lidská práva (Štrasburk)

.....

Právo EU (unijní právo)

1. Právní akty tvořené členskými státy (primární právo)
 - zřizovací smlouvy (Pařížská, Římská, Maastrichtská, Amsterodamská, Lisabonská...), rozpočtové smlouvy, smlouvy o přístupu nových členů
 - akty zástupců členských států – různé formy (smlouvy, stanoviska....)
2. Akty orgánů unie (sekundární právo) (Rada + Parlament, Rada sama, Komise, Evropská centrální banka)
 - Nařízení - obecně závazné pravidlo na úrovni Unie i členských států
 - Směrnice – předepisuje výsledek, jehož má být dosaženo a zavazuje členské státy, aby tohoto cíle v určitém čase dosáhly (transpozice = přenesení do právního řádu státu, implementace = faktické zajištění jejího respektování)
 - Rozhodnutí – individuální akty zavazující jednotlivce, jimž jsou adresovány (vydává i Soud)
 - Doporučení a stanoviska – právně nezávazná
3. Mezinárodní smlouvy uzavírané EU

Práce s právními předpisy

Správná citace

Obdobně x přiměřeně

Viz Legislativní pravidla vlády ČR, Čl. 41: Použití slov „obdobně“ a „přiměřeně“

(1) Slovo „obdobně“ ve spojení s odkazem na jiné ustanovení téhož nebo jiného právního předpisu vyjadřuje, že toto ustanovení se vztahuje na vymezené právní vztahy v plném rozsahu. Používá se například obratu „Pro platí obdobně § ... odst. ...“.

(2) Slova „přiměřeně“ ve spojení s odkazem na jiné ustanovení téhož nebo jiného právního předpisu lze použít výjimečně; vyjadřuje volnější vztah mezi tímto ustanovením a vymezenými právními vztahy. Používá se například obratu „Pro platí přiměřeně § ... odst. ...“.

Fyzická osoba x právnická osoba x orgán (úřad)